

Kazılık Koca Oğlu Yiğenek Hikâyesinin Sorumluluk Değeri Açısından İncelenmesi

Hulusi Geçgel^{1,*} & Elif Gökçen Dinç²

Özet: Değerler, bir toplumu ayakta tutan temel unsurlardandır. Özellikle eğitim kurumlarında değerlerin öğrencilere aktarılması, nesillerin yetiştirilmesinde ve toplumun devamlılığında büyük önem taşır. Değerleri öğretmenin çeşitli araçları, yolları ve yöntemleri mevcuttur. Halk anlatı ürünlerinin en önemlilerinden biri olan Dede Korkut Hikâyeleri de okullarda değerleri öğretmede kullanılabilir değerli araçlardan biridir. Bu araştırmada, "Kazılık Koca oğlu Yiğenek" hikâyesinin sorumluluk değerinin öğretiminde kullanılabilirliği incelenmiştir. Araştırmada nitel araştırma modellerinden doküman incelemesi yöntemi kullanılmıştır. Araştırma sonucunda, destadaki bölümlerin sorumluluk değerini öğretmek için elverişli metinler olduğu sonucuna ulaşılmıştır.

Anahtar kelimeler: Kazılık Koca oğlu Yiğenek hikâyesi, sorumluluk değeri, eğitim

Geliş Tarihi: 16.03.2025 – **Kabul Tarihi:** 19.03.2025 – **Yayın Tarihi:** 30.03.2025

DOI:

Examination of the Story of Kazılık Koca Oğlu Yiğenek in Terms of Responsibility Value

Abstract: Values are one of the basic elements that keep a society standing. Especially in educational institutions, transferring values to students is of great importance in raising generations and in the continuity of society. There are various tools, ways and methods of teaching values. Dede Korkut Stories, one of the most important folk narrative products, is also one of the valuable tools that can be used in teaching values in schools. In this research, the usability of the story "Kazılık Koca oğlu Yiğenek" in teaching the value of responsibility was examined. In the research, the document review method, one of the qualitative research models, was used. As a result of the research, it was concluded that the sections in the epic were suitable texts for teaching the value of responsibility.

Keywords: Kazılık Koca oğlu Yiğenek story, responsibility value, education

---

¹ **Hulusi Geçgel**, Çanakkale Onsekiz Mart University, Department of Turkish and Social Science Education. ORCID: 0000-0002-9277-6417.

***Correspondence:** hgecgel@comu.edu.tr

² **Elif Gökçen Dinç**, Çanakkale Onsekiz Mart University, Graduate student. ORCID: 0009-0004-6586-5846

GİRİŞ

Değer kavramı Türkçe Sözlük'te "Bir şeyin önemini belirlemeye yarayan soyut ölçü, bir şeyin değdiği karşılık; fehamet, kadir, kıymet" (TDK, 2024) olarak tanımlanmıştır. Toplumdaki hızlı sosyo kültürel ve ekonomik değişimlerle farklılaşan değerler aynı zamanda toplumun sosyo kültürel öğelerine de anlam veren en önemli ölçütlerdir (Özensel, 2003). Değerler tıpkı dil, kültür ve yaşayış biçimi gibi her topluma göre değişkenlik gösterdiğinden millî kabul edilebilir. Çünkü her millet dünyayı algılayışına göre kendi değerler sistemini inşa eder. Toplumda bu kadar önemli bir role sahip olan değerlerin de eğitimdeki yeri ve önemi yadsınamaz. Bu yüzden okul eğitim öğretim sürecinde değerlerin öğrencilere eğitimine özen gösterilmelidir (Özbay ve Karakuş Tayşı, 2011). Değerlerin kazandırıldığı en önemli yerlerden biri olan okullar, çeşitli araçlarla değerleri öğrencilere aktarmada araç görevi üstlenirler. Bu görevde ise rol en çok Türkçe dersine düşmektedir (Demir ve Özdemir, 2013).

Bir önsöz ile on iki hikâyeden oluşan ve Türk edebiyatının en önemli eserlerinden biri olan Dede Korkut da bunlardan biridir (Tülücü, 1990). Dede Korkut destanlarının günümüze ulaşan en önemli iki yazılı örneği, Dresden ve Vatikan kütüphanelerinde muhafaza edilen el yazmalarıdır. 19. yüzyılın başlarında keşfedilen Dresden nüshası, uzun yıllar bu destanlar üzerine yapılan çalışmalarda başvuru kaynağı olmuştur. Daha sonra, 20. yüzyılın ortalarında Vatikan nüshasının da varlığı öğrenilmiş olsa da, bilim insanları genellikle daha önce bulunmuş ve daha kapsamlı olduğu düşünülen Dresden nüshası üzerinde yoğunlaşmışlardır (Ergin, 1989: 56). Metin Ekici tarafından 2019 yılında son nüshası da bulunmuştur (Ekici, 2019: 9-14).

Dede Korkut Hikâyeleri, Türk toplumlarının yüzyıllar önceki ortak aklını, vicdanını ve dünyanın birleştiren, manevi değeri yüksek bir kültürel mirastır. İçerisinde barındırdığı millî unsurlar ve motifler sayesinde, Türk milletinin varlığından itibaren sahip olduğu erdemleri içeren, tarihî, edebî ve sosyo-kültürel açıdan zengin, bir eserdir. Türk'ün törelerini, dünyadaki değerleri ve toplumsal değerleri aktaran bu hikâyeler, bir millî destanı taşımanın ötesinde, Türk toplumunun tarihini ve kültürel birikimi yansıtan bir "Töre kitabı" olarak da değerlendirilebilir (Torun, 2011).

Oğuz Türklerinin bilinen en eski epik destansı hikâyeleri olan Dede Korkut Hikâyeleri'nin Dresden (Almanya) ve Vatikan nüshaları haricinde İran, Ankara ve Bursa'da olmak üzere toplamda bilinen beş yazma nüshası bulunmaktadır (Soba, 2023).

İçinde pek çok değer barındıran Dede Korkut Hikâyeleri doğrudan ya da dolaylı olarak okul ders kitaplarında ya da çeşitli etkinliklerle yer alabilir (Deveci, Belet ve Türe, 2013). Dede

Korkut Kitabı; Türk Dili, kültürü, edebiyatı, tarihi ve sanatı bakımından taşıdığı değer kadar günümüz eğitim sisteminin temel problemlerine çözüm üretmede ve Türk millî eğitimin genel amaçlarının gerçekleştirilmesinde, genç nesillere değer eğitimi verilmesinde kullanılabilecek bir eser olarak da değerlendirilebilir. (Gültekin, 2015). Dolayısıyla Dede Korkut hikâyeleri; içinde barındırdığı didaktik, pedagojik ve epik mesajlar içermeye zengin olduğu için çocuklara toplumsal değerlerin aktarılmasında ve içinde buldukları kültürün yaşatılmasında araç olarak kullanılmalıdır (Atmaca, 2022).

Literatür taraması yapıldığında Dede Korkut'ta bulunan değerlerle ilgili pek çok çalışmanın yapıldığı görülmüş (Altunbay, 2016; Deveci, Belet ve Türe, 2013; Özbay ve Karakuş Tayşi, 2011; Özdemir, 2017; Susar, 2015; Karasu, 2018; Tural, 2018; Sönmez, 2024; Karçığa 2016; Yalçın ve Şengül, 2004; Sezer, 2019) ancak belirli bir hikâyenin sorumluluk değeri açısından incelenmesine rastlanılmamıştır.

Araştırmanın Amacı

Bu çalışmanın amacı; *Dede Korkut Hikâyeleri*'nden olan "Kazılık Koca Oğlu Yigenek Hikâyesi"nin değerler eğitimi açısından incelenmesidir. Araştırmada şu alt problemlere yanıt aranmıştır:

- 1- Destanın hangi bölümlerinde sorumlulukla ilgili olaylar ve durumlar yer almaktadır ve bu olaylar sorumluluk değerini nasıl pekiştirmektedir?
- 2- Destandaki hangi karakterler üzerinden sorumluluk değeri vurgulanmaktadır ve bu karakterlerin sorumluluk algıları nasıl şekillenmektedir?

YÖNTEM

Araştırmada, nitel araştırma desenlerinden biri olan doküman incelemesi yöntemi kullanılmıştır. Doküman incelemesi, araştırmanın amacına yönelik olgulara dair bilgi içeren yazılı materyallerin analiz edilmesini kapsamaktadır (Yıldırım ve Şimşek, 2021). Çalışmada bu yöntemin seçilmesi, Dede Korkut Hikâyeleri'nden "Kazılık Koca Oğlu Yigenek Hikâyesi" üzerinden sorumluluk değerinin öğretimini inceleme hedefine uygunluk göstermektedir.

Veri Toplama Aracı

Bu çalışmada kullanılan veri toplama aracı, dokümanlardır. Araştırma, yazılı materyallerin incelenmesine dayandığı için veri kaynağı olarak Dede Korkut Hikâyelerinden "*Kazılık Koca Oğlu Yigenek Hikâyesi*" seçilmiştir. Bu araştırmanın örneklem belirleme

sürecinde olasılığa dayalı olmayan bir yöntem olan amaçlı örnekleme tekniği kullanılmıştır. Amaçlı örnekleme, araştırmanın hedefleri doğrultusunda en uygun durum, kişi veya nesnelere seçilmesini içermektedir (Balcı, 2007). Bu doğrultuda, Dede Korkut Hikâyelerinden *Kazılık Koca Oğlu Yigenek Hikâyesi* sorumluluk değerinin öğretilimi açısından uygun görülmüş ve bu doğrultuda analiz edilmiştir.

Veri Analizi

Çalışmada elde edilen verilerin sistemli bir şekilde çözümlenebilmesi ve anlamlı bir bütünlük oluşturabilmesi için içerik analizi yöntemi kullanılmıştır. İçerik analizinin temel amacı, yalnızca verilerin yüzeysel olarak değerlendirilmesi değil aynı zamanda bu verilerin altında yatan kavramları ve bu kavramlar arasındaki ilişkileri ortaya koyarak daha derinlemesine bir inceleme gerçekleştirmektir (Çepni, 2012). Bu doğrultuda, araştırmada Dede Korkut Hikâyelerinden "*Kazılık Koca Oğlu Yigenek Hikâyesi*" analiz edilerek sorumluluk değerinin öğretilimi açısından hikâyedeki karakterlerin davranışları, olay örgüsü, kullanılan dil ve vurgulanan temalar detaylı bir şekilde incelenmiş ve içerdii unsurlar belirlenmiştir.

BULGULAR

Destanın hangi bölümlerinde sorumlulukla ilgili olaylar ve durumlar yer almaktadır ve bu olaylar sorumluluk değerini nasıl pekiştirmektedir?

"Kazılık Koca derlerdi bir kişi var idi. Bayındır Han'ın veziri idi. şarabın keskini başına çıktı. Kaba dizi üzerine çöktü. Bayındır Han'dan akın diledi. Bayındır Han izin verdi. Nereye istersen git dedi. Kazılık Koca iş görmüş, işe yarar odamdı. İşe yarar yaşlılarını yanına topladı, teçhizat ve levazımı ile yola girdi. Çok dağlar, dere tepe geçti." (Ergin, 1989: 98)

Hikâyenin başında Kazılık Koca tanıtılırken onun iş gören, işe yarar bir adam olduğundan bahsedilir. Bayındır Han'dan akın dilemesi ve yola koyulması Kazılık Koca'nın, boyu için fetih sorumluluğunu dileyen, bunun getireceği tüm sonuçları kabul eden sorumluluk sahibi bir kişi olduğunu gösterir. Bayındır Han'ın ise bir lider olarak vezirine istediği akını onaylaması, bu kararın doğurabileceği sonuçlar konusunda bir dereceye kadar sorumluluk aldığını gösterir. Bu durum, liderlerin kararlarının sonuçları konusunda sorumlu olduklarını dolaylı olarak gösterir. Ardından Kazılık Koca'nın yanına aldığı bilgili, iş gören yaşlı kişileri yanına alması, yaşlıların bilgi ve deneyimlerini bu durumda paylaşmaları bakımından da sorumluluk aldıklarını gösterir.

“Yigenek bu haberi işitince yüreği oynadı, kara bağrı sarsıldı. Kalktı. Bayındır Han'ın huzuruna vardı, yere yüz koydu, der:

Sabah erken sapa yerde dikilince ak otağa

Atlas ile yapılınca mavi gölgelikli

Tavla tavla çekilince yiğit atlı

Çağınp yardım isteyince bol çavuşla

Çalkandığında yağ dökülen bol nimetli

Darda kalmış yiğidin arkası

Zavallının biçarenin ümidi

Türkistanın direği

Yırtıcı kuşun yavrusu

Amıt suyunun aslanı

Karacuşun kaplanı

Devletli han medet

Bana asker ver, beni babamın esir olduğu kaleye gönder dedi.” (Ergin, 1989: 98)

Hikâyenin ilerleyen bölümlerinde babası Kazılık Koca'nın kaçırıldığını öğrenir öğrenmez Yigenek'in, onu kurtarmak için Bayındır Han'ın huzuruna çıkıp onu kurtarmaya gitmek için aman dilenmesi aile bağının gücü gereği Yigenek'in ailesine ve babasına karşı sorumluluğunun olduğunu gösterir.

Bunun dışında Yigenek'in hükümdarı Bayındır Han'a hitap ederken onu tanımladığı *“Darda kalmış yiğidin, arkası, zavallının biçarenin ümidi, Türkistan'ın direği, yırtıcı kuşun yavrusu, amıt suyunun aslanı, karacuşun kaplanı, devletli han medet”* sıfatları da dolaylı olarak Bayındır Han'ın, boyuna karşı sorumluluklarını ifade eder.

“Bayındır Han buyurdu, yirmi dört sancak beyi gelsin dedi. Önce Demirpark Derbendinde bey olan, kargı mızrak ucunda er böğürten, hasıma yetiştiğinde kimsin diye sormayan Kıyan Selçuk oğlu Deli Dünder seninle beraber varsın dedi. Aygır gözler suyundan at yüzdüren, elli yedi kalenin kilidini alan eylik koca oğlu dülek evren beraber varsın dedi. Çift

burçtan kayın oku durmadan geçen yağrınıcı oğlu kalmış seninle beraber varsın. Üç kerre duişman görmese kan ağlayan toğsun oğlu rüstem beraber varısn dedi. Ejderhalar ağzından adam alan deli evren beraber varsın. Yeryüzünün bir uçundan bir ucuna yetişeyim diyen soğan sarı beraber varsın. Sayılmakla oğuz erenleri tükense olmaz. Bayındır han yirmi dört kahraman sancak beyini yigeneğe arkadaşlığa verdi. Beyler toplanıp hazırlıklarını yaptılar.” (Ergin, 1989: 99)

Yirmi dört sancak beyinin Bayındır Han'ın emrine amade olması, hükümdara bağlılık ve itaat duygusunu yansıtmaktadır. Beyler, hükümdarın verdiği görevi yerine getirmek için kişisel çıkarlarını bir kenara bırakmakta ve toplu bir şekilde hareket etmektedirler. Metinde bahsedilen her bir bey, kendine özgü yetenek ve becerilere sahiptir. "Kargı mızrak ucunda er böğerden", "elli yedi kalenin kilidini alan" gibi ifadeler, beylerin savaşçı kimliklerini ve bu alandaki uzmanlıklarını vurgulamaktadır. Bu durum, bireylerin toplum içindeki rolleri ve bu rollere uygun olarak üstlendikleri sorumlulukları göstermektedir. Beylerin, Yiğenek'e yardım etmek için bir araya gelmesi, onların toplumsal bir görevi yerine getirdiklerini göstermektedir. Bu görev, hem kişisel ilişkiler (Yiğenek'in babasının esir olması) hem de daha geniş anlamda toplumsal bir sorumluluk (hükümdara itaat, adaleti sağlamak) içermektedir. Bayındır Han, bu olayda hem liderlik hem de sorumluluk rolünü üstlenmektedir. Hükümdar olarak, halkının güvenliğini sağlamak ve adaleti tesis etmek gibi daha geniş kapsamlı sorumlulukları olduğu metinde ima edilmektedir.

SONUÇ

Bu çalışma, Dede Korkut hikâyelerinden biri olan "Kazılık Koca Oğlu Yiğenek" üzerinden edebi metinlerin sorumluluk değerinin öğretiminde kullanılabilirliği incelemiştir. Hikâyede, Yiğenek'in ailesine, topluma ve verdiği sözlere karşı sorumluluklarının vurgulanması, bu değerlerin edebi bir metin aracılığıyla nasıl işlenebileceğinin önemli bir göstergesidir.

Analiz sonuçları, hikâyede sorumluluğun hem doğrudan hem de dolaylı olarak işlendiği sonucunu ortaya koymuştur. Yiğenek'in babasının öğütleri, verdiği sözlere bağlılığı ve toplumsal sorumluluk bilinci, sorumluluk değerinin doğrudan anlatımına örnek teşkil etmektedir. Öte yandan, Yiğenek'in yaşadığı maceralar ve karşılaştığı zorluklar, sorumluluğun önemini dolaylı olarak vurgulamaktadır. Hikâyenin bu yapısı, öğrencilerin sorumluluk kavramını farklı boyutlarıyla anlamalarına ve içselleştirmelerine olanak tanır.

Elde edilen bulgular, "Kazılık Koca Oğlu Yiğenek" hikâyesinin Türkçe derslerinde sorumluluk değeri üzerine etkinlikler düzenlemek için zengin bir kaynak olduğunu göstermektedir. Hikâye, öğrencilerin dikkatini çekerek onları okumaya teşvik ederken, aynı zamanda onlara önemli bir sosyal değer olan sorumluluğu öğretme fırsatı sunar. Bu bağlamda, hikâyeden yola çıkarak yapılan tartışmalar, drama çalışmaları, yazma etkinlikleri ve proje çalışmaları, öğrencilerin hem dil becerilerini geliştirmesine hem de sorumluluk bilincini güçlendirmesine katkı sağlayabilir.

Sonuç olarak bu çalışma "Kazılık Koca Oğlu Yiğenek" hikâyesinin, Türk edebiyatının önemli bir eseri olmasının yanı sıra, Türkçe derslerinde sorumluluk değeri üzerine etkili bir öğretim aracı olarak kullanılabileceğini ortaya koymuştur. Bu türden metinler, edebiyatın sadece dil becerilerini geliştirmek değil, aynı zamanda öğrencilerin ahlaki değerlerini şekillendirmek ve topluma duyarlı bireyler yetiştirmek için de önemli bir araç olduğunu göstermektedir.

KAYNAKÇA

- Altunbay, M. (2016). Temel Bir Değer Olarak Dede Korkut'ta Misafirperverlik ve İzzeti İkrâm. *Akademik Bakış Uluslararası Hakemli Sosyal Bilimler Dergisi*, (56), 359-371.
- Atmaca, T. (2022). Dede Korkut Hikâyelerinin Pedagojik Yönü ve Toplumsal-Kültürel Değerlerin Aktarımındaki Rolü. *Edebiyat Dilbilim Eğitim ve Bilimsel Araştırmalar Dergisi*, 1(1), 51-61.
- Balcı, A. (2007). *Sosyal Bilimlerde Araştırma*. Ankara: PegemA Yayıncılık.
- Çepni, S. (2012). *Introduction to research and project work*. Celepler Printing.
- Demir, T. ve Özdemir, B. (2013). Türkçe Eğitiminde Karagöz / Gölge Oyunları ile Değer Öğretimi. *Değerler Eğitimi Dergisi*, 11(25), 57-89.
- Deveci, H., Belet, D. ve Türe, H. (2013). Dede Korkut Hikâyelerinde Yer Alan Değerler. *Elektronik Sosyal Bilimler Dergisi*, 12(46), 294-321.
- Ekici, M. (2019). *Dede Korkut Kitabı Türkistan/Türkmen Sahra Nüshası, Soylamalar ve 13. Boy, Salur Kazan'ın Yedi Başlı Ejderhayı Öldürmesi, Orijinal Metin (Tıpkıbasım)*, Transkripsiyon, Aktarma. İstanbul: Ötüken Neşriyat
- Ergin, M. (1989). *Dede Korkut Kitabı I. / Giriş - Metin - Faksimile*. Ankara: Türk Tarih Kurumu Basım Evi.

- Gültekin, M. (2015). Dede Korkut Kitabında Kahramanların Problem Çözme Yöntemleri ve Dede Korkut Kitabının Eğitimde Kullanılması. *Türk Dünyası İncelemeleri Dergisi*, 15(2), 49-54.
- Karasu, H. (2018). *İlkokula Uyarlanmış Dede Korkut Hikâyelerinde Değerler Eğitimi*. Yüksek Lisans Tezi. Marmara Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü, İstanbul.
- Karçığa, S. (2016). Dede Korkut Kitabı'nda Alplık Kavramı ve Alp Tipi İnsanların Özellikleri. *Karadeniz Araştırmaları*, 13(51), 259-272.
- Özbay, M. ve Karakuş Tayşı, E. (2016). Dede Korkut Hikâyeleri'nin Türkçe Öğretimi ve Değer Aktarımı Açısından Önemi. *Pegem Eğitim ve Öğretim Dergisi*, 1(1), 21-31.
- Özdemir, C. (2017). Dede Korkut Kitabında Saygı. *Dil ve Edebiyat Araştırmaları*, 16(16), 7-29.
- Özensel, E. (2003). Sosyolojik Bir Olgu Olarak Değer. *Değerler Eğitimi Dergisi*, 1(3), 217-240.
- Sezer, M. A. (2021). Dede Korkut'un Günbed Yazmasında Kaos'tan Kozmos'a: Ejderha ve Kazan Bey. *Dicle Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi (Özel Sayı - Prof. Dr. Halil Çeçen'e Armağan)*, 1-14.
- Soba, R. (2023). Dede Korkut Hikâyeleri'nde Avcılık ile İlgili Kelimelerin Tasnifi. *Edebiyat Dilbilim Eğitim ve Bilimsel Araştırmalar Dergisi*, 2(2), 123-139.
- Sönmez, S. (2024). Dede Korkut Destanı'nda Sosyal ve Pedagojik Değerler. *Uluslararası Türkçe Edebiyat Kültür Eğitim (TEKE) Dergisi*, 13(2), 455-472.
<https://doi.org/10.7884/teke.1440414>
- Susar, S. (2015). *Dede Korkut Hikâyelerinde Değerler Eğitimi*. Yüksek Lisans Tezi. Gazi Üni., Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Ankara.
- Şahin, N. (2017). Dede Korkut Hikâyeleri'ndeki Metaforlar. *Uluslararası Türkçe Edebiyat Kültür Eğitim (TEKE) Dergisi*, 6(1), 84-114.
- TDK. (2020). Güncel Türkçe sözlük. sozluk.gov.tr. Erişim Tarihi: 15.02.2025
- Torun, Y. (2011). Dede Korkut Hikâyelerinde Barınma ile İlgili Sözler Ve Bu Sözlerin Birliktelik Kullanımları Üzerine. *Turkish Studies. International Periodical for the Languages, Literature and History of Turkish or Turkic*, 6(3), 1251-1263.

- Tural, A. (2018). Dede Korkut Hikâyelerinin Sosyal Bilgiler Öğretim Programındaki Değerler Açısından İncelenmesi. *Turkish Studies Educational Sciences*, (13)11, 1337-1346.
- Tülücü, S. (1990). Kitap tanıtma: Orhan Şaik Gökyay, Dede Korkut Hikâyeleri. *Atatürk Üniversitesi İlahiyat Fakültesi Dergisi*(9).
- Yalçın, S. K. ve Şengül, M. (2004). Dede Korkut Hikâyeleri'nin Çocuk Eğitimi Açısından Öne Sürdüğü Değerler ve Ortaya Çıkarmak İstedığı Tip Üzerine Bir Değerlendirme. *Fırat Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 14(12), 209-223.
- Yıldırım, A. ve Şimşek, H. (2021). *Sosyal Bilimlerde Nitel Araştırma Yöntemleri*. Ankara: Seçkin Yayınları.

EXAMINATION OF THE STORY OF KAZILIK KOCA OĞLU YİĞENEK IN TERMS OF RESPONSIBILITY VALUE

EXTENDED ABSTRACT

The concept of value is defined as an abstract measure used to determine the importance of something and is one of the most important criteria that give meaning to the socio-cultural elements of society. With rapid socio-cultural and economic changes in societies, values vary and it is seen that each nation builds its own value system. Values, like language, culture and way of life, differ according to each society and can be considered national. It is of great importance for students to acquire values in school education and Turkish language lessons play an important role in this task.

Dede Korkut Tales are one of the important works of Turkish literature and include values such as family unity, love, honesty, respect, aesthetics, courage, honor, solidarity, patriotism, generosity and compassion. These stories play an important role in the transmission of Turkish culture from generation to generation and in the acquisition of social values. Dede Korkut Stories are similar to the values included in today's primary education programs and can be used as an important source for value education.

Translated with DeepL.com (free version) Dede Korkut Tales contain didactic, pedagogical and epic messages and can be used as a tool for transferring social values to children. These stories can play an important role in producing solutions to the basic problems of today's education system as well as their value in terms of Turkish language, culture, literature, history and art. The Book of Dede Korkut is considered as a work that can be used in realizing the general aims of Turkish national education and providing value education to young generations.

Purpose of the Study

The aim of this study is to analyze “Kazılık Koca Oğlu Yigenek Story”, one of the Dede Korkut Stories, in terms of values education. In the research, answers to the following sub-problems were sought:

1- In which parts of the epic are there events and situations related to responsibility and how do these events reinforce the value of responsibility?

2- Through which characters in the epic is the value of responsibility emphasized and how are their perceptions of responsibility shaped?

METHOD

Document analysis method, one of the qualitative research designs, was used in the study. Document analysis involves analyzing written materials containing information about the facts for the purpose of the research (Yıldırım & Şimşek, 2021). The choice of this method in the study is in line with the goal of examining the teaching of the value of responsibility through the “Kazılık Koca Oğlu Yigenek Story” from Dede Korkut Stories.

Data Analysis

Content analysis method was used to analyze the data obtained in the study in a systematic way and to create a meaningful integrity. The main purpose of content analysis is not only to evaluate the data superficially, but also to perform a more in-depth examination by revealing the concepts underlying these data and the relationships between these concepts (Çepni, 2012). In this direction, “Kazılık Koca Oğlu Yigenek Story” from Dede Korkut Stories was analyzed in the study and the behaviors of the characters in the story, the plot, the language used and the themes emphasized were examined in detail in terms of teaching the value of responsibility and the elements it contains were determined.

CONCLUSION

When Kazılık Koca is introduced at the beginning of the story, it is mentioned that he is a man of action, a useful man. The fact that he asks Bayındır Khan for a raid and sets off shows that Kazılık Koca is a responsible person who wishes for the responsibility of conquest for his tribe and accepts all the consequences that this will bring. The fact that Bayındır Khan, as a leader, approves the raid requested by his vizier shows that he takes some degree of responsibility for the consequences of this decision. This indirectly shows that leaders are responsible for the consequences of their decisions. Kazılık Koca's subsequent recruitment of knowledgeable and capable elders shows that the elders also take responsibility for sharing their knowledge and experience in this situation.

Later in the story, as soon as Yigenek learns that his father Kazılık Koca has been kidnapped, he appears before Bayındır Khan and begs for mercy to go to his rescue, which

shows that Yiğenek has a responsibility towards his family and his father due to the strength of the family bond.

The fact that twenty-four sanjak beys are at the disposal of Bayindir Khan reflects a sense of loyalty and obedience to the ruler. The beys put aside their personal interests and act collectively to fulfill the task assigned by the ruler. Each of the beys mentioned in the text possesses unique talents and skills. Phrases such as “the one who ‘bellowed soldiers on the tip of a spear’ and ‘the one who took the locks of fifty-seven castles’ emphasize the warrior identity of the beys and their expertise in this field. This shows the roles of individuals in society and the responsibilities they assume in accordance with these roles. The fact that the beys come together to help Yiğenek shows that they fulfill a social duty. This duty involves both personal relationships (Yiğenek's father being a captive) and a broader social responsibility (obedience to the ruler, ensuring justice). In this case, Bayindir Khan assumes the role of both leadership and responsibility. It is implied in the text that he has broader responsibilities as a ruler, such as ensuring the safety of his people and establishing justice.

This study examines the usability of literary texts in teaching the value of responsibility through “Kazılık Koca Oğlu Yiğenek”, one of the Dede Korkut stories. In the story, Yiğenek's responsibilities towards his family, society and his promises are emphasized, which is an important indicator of how these values can be processed through a literary text.

The results of the analysis revealed that responsibility is addressed both directly and indirectly in the story. Yiğenek's father's advice, his adherence to his promises and his awareness of social responsibility are examples of direct expression of the value of responsibility. On the other hand, Yiğenek's adventures and the difficulties he encounters indirectly emphasize the importance of responsibility. This structure of the story allows students to understand and internalize the concept of responsibility in different dimensions.

The findings show that the story “Kazılık Koca Oğlu Yiğenek” is a rich resource for organizing activities on the value of responsibility in Turkish lessons. While the story attracts students' attention and encourages them to read, it also offers them the opportunity to teach responsibility, an important social value. In this context, discussions, drama activities, writing activities and project studies based on the story can contribute to both developing students' language skills and strengthening their sense of responsibility.

In conclusion, this study has revealed that the story “Kazılık Koca Oğlu Yiğenek”, besides being an important work of Turkish literature, can be used as an effective teaching tool

on the value of responsibility in Turkish lessons. Such texts show that literature is an important tool not only for developing language skills but also for shaping students' moral values and raising socially sensitive individuals.